

A keménylombos sarangolt választékok piaca (prognózis kísérlet)

Viszonylag ritkán jelenik meg írás az Erdészeti Lapok hasábjain a faanyagról, mint az erdőgazdálkodás végtermékéről, az erdőgazdálkodás eredményeként előállított kereskedelmi termékről. Pedig az erdőtulajdonos erdőhöz kapcsolható jövedelmének meghatározó része ebből a termékből keletkezik, az erdők kezelését végző szakszemélyzet bérét is a fából keletkező bevételek biztosítják.

A társadalmi figyelemből is kevésve túl a fára, mint az erdő termékére. Az erdő természeti értéke, esetleg a védelmi, vagy közjóléti funkciója sokkal nagyobb publicitást kap a médiában, sokszor túldimenzionálva és az összefüggésekből kiragadva.

Úgy tűnik azonban, hogy jelenleg és a jövőben – a társadalmi fejlődésben előttünk járó országok példáját figyelve – is meghatározó szerepe lesz a jövedelemtermelésben az erdőből kitermelt faanyag. A faanyag értékesítéséből keletkező bevétel egy részének felhasználásával tud az erdő tulajdonosa megfelelni – a törvényi előírásnak és saját érdekének is – az erdő fenntartási kötelezettségét illetően.

Az előbb írtakból következik, hogy nagyon fontos (lenne) prognosztizálnunk a fapiac jövőbeni folyamatait, az abból keletkező keresleti és kínálati viszonyokat és így előre látni a várható bevételeket és jövedelmet.

A prognózis készítését erősen megnehezíti, hogy a világban végbemenő folyamatok jelentősen felgyorsultak, a globalizáció következtében a ható tényezők száma sokszorosára nőtt. A prognózis készítője könnyen a megbízhatatlan jós szerepébe kerülhet.

Azzal a reménnyel teszek próbát a fapiac, és ezen belül a sarangolt keményfa-választékok piacának prognosztizálására, hogy kiváltom a szakmai közönség, talán a tudományos műhelyek hozzászólását is a témakörhöz.

A magyarországi erdőkből kitermelt fa 50 %-ot meghaladó része a keménylombos sarangolt választékok kategóriájába tartozik. Piaci helyzete így meghatározó az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére. Az ezredforduló körüli években az e választékcsoport értékesíté-

tése során keletkező fedezet közelítette a nullát.

Felértékelődése 2003-tól indult meg, és az egységár-növekedés – egy konkrét esetet vizsgálva – az elmúlt öt évben meghaladta a 100 százalékot. Az értékesítés volumene kis hullámzásokkal szinten maradt.

Ezen időszak alatt a hengeres iparifa értékesítési egységár-növekedése nem érte el a 40 százalékot és volumene 25 százalékkal csökkent.

Az erdőművi felhasználásra kerülő fa mennyisége az időszak alatt majdnem négyszereződött, egységára nem egé-

szen 60 százalékkal nőtt. Ugyanakkor a tűzifa egységára – jelentős értékesítési volumen-hullámzás mellett – közel 90 százalékkal nőtt.

A számok – országos statisztikai adatok (ismeretének) hiányában – csak tendenciákat tükröznek, de arra mindenképpen rávilágítanak, hogy az erdőgazdálkodó szervezetek gazdasági kondíciójának javulásában meghatározó szerepet játszott a keménylombos sarangolt választékok áralakulása.

Megjegyzem, hogy ebben az időszakban a fogyasztói árindex 24 %, az ipari termelői árindex 15 % volt.

Mire számítok a következő években?

Az elmúlt években a keménylombos sarangolt választékok áremelkedésének meghatározó tényezője a megújuló villamos energiát termelő erőművek kereslete volt. Az erőművek hosszú távú szerződésai a keresletet stabilizálják

ugyan, de bizonytalansággal terheltek. (Emlékezzünk az új Villamos energia törvény megalkotása során az erdőből származó fa, mint alapanyag „diszkriminálásának” kísérletére!)

A lassan belépő energia-ültetvények versenytársai lesznek az erdei fának, így az ár-növekedés dinamikája jelentősen lassulni fog – valószínűleg visszaszűszik a fogyasztói árindex növekedési szintjére. Várható, hogy az erdőművi felhasználás stagnálni, rossz esetben csökkenni fog.

A lakosság tűzifa-kereslete 2006. évben – a jelentős gázáremelés hatására – extrém módon megnőtt. Ez nem is annyira az eladott mennyiségen – bár az is meghaladta az elmúlt évek átlagát –, hanem az egységáron változtatott, az erdőgazdálkodók számára pozitív irányban. A tűzifa egységár-növekedésének azonban kimerültek a tartalékai. A gázár-növekedés körüli „hisztéria” elmúlt. A fa „hőmennyiség ára” elérte, illetve meghaladta a lakossági szén „hőmennyiség árát”. Így az árérzékeny vásárlók a gázzal szemben egyre inkább a szén fogják előnyben részesíteni a fa helyett.

A világ elmúlt években tapasztalt robusztus gazdasági növekedése megremegni látszik. A magyarországi gazdasági növekedés kilátásai a következő időszakra nem jók.

A cellulózárak az elmúlt évben „csúcs közelbe” jutottak. A papírfia export keresletén és az áraikon is érzékelhető volt a növekedés, ami csak kis részben magyarázható a magyarországi energetikai és tűzifaárak emelkedésével.

A hazai rostfaárak kénytelenek voltak versenyezni az energetikai fa árával. Ezt meg is teheték a feldolgozók, mert nyilván volt ártartalékuk – másrészt a gazdasági, ezen belül az építőipari konjunktúra a termelés fokozását tette lehetővé. Ez most szintén megállni látszik...

Összefoglalva: A keménylombos sarangolt választékok árára és a felhasznált mennyiségre az elmúlt öt évben pozitívan ható tényezők kifulladásra vagy kifulladásban vannak. Az ágazatunk számára kedvező árdinamika jelentősen csökken, rossz esetben stagnálásba válthat a következő három-öt évben.

Mizik András
okl. erdőmérnök